

Maija-Liisa Partanen
lehtori
Keski-Uudenmaan ammattiopisto, Tuusula

Sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden tehtäväpaketti

Yleistavoitteena on hyödyntää elokuvaa sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden koulutuksessa. Elokuvan avulla voidaan tulla tietoisiksi omista asenteista ja oppia soveltamaan niin lainsäädäntöä kuin erilaisia auttamismenetelmiäkin. Kirjallisuusluettelo tarjoaa materiaalia elokuvaan liittyvien teemojen työstämistä varten.

Tavoitteet:

- tiedostaa ja työstää omia asenteita suhteessa päihde- ja mielenterveysperheeseen
- saada ammatillisia valmiuksia päihde- ja mielenterveysperheen kohtaamisen
- saada tietoa päihdeongelman ja masennuksen luoteesta
- tutustua erilaisiin auttamismenetelmiin (varhainen puuttuminen, päihdeongelman puheeksi otto ja motivoiva haastattelu, vanhemmuuden arviointi ja verkostotyö) ja soveltaa niitä elokuvan perheen elämäntilanteisiin
- oppia soveltamaan mielenterveystyön, päihdetyön ja lastensuojelun nykyistä lainsäädäntöä

Omakehtaista työstämistä/ keskustelua elokuvan pohjalta

Millaisia ajatuksia, tunteita ja kysymyksiä sinussa heräsi katsoessasi elokuvaa?

Oletko joutunut kokemaan omassa elämässäsi tai lähiyhteisössäsi joitain samoja asioita mitä elokuvassa näit? Miten nämä kokemukset ovat vaikuttaneet sinuun ja elämääsi? Miten arvelet niiden vaikuttavan sinuun tulevassa työssäsi, mitä haasteita ne sinulle asettavat ja arveletko tarvitsevasi tukea näissä haasteissa. Jos niin minkälaista?

Missä tulevassa työtehtävässäsi voisit tavata elokuvan henkilöitä? Mitä ammatillisia valmiuksia kohtaaminen ja työskentely tällaisessa elämäntilanteessa olevien ihmisten kanssa vaatii? Arvio omia tämänhetkisiä valmiuksiasi suhteessa näihin vaatimuksiin. Mitä ammatillisia tavoitteita asetat itsellesi ja miten voisit ne saavuttaa?

Mitä opit päihdeongelman ja masennuksen luonteesta elokuvan perusteella?

Mitkä olivat sisarusten lapsuuden riskitekijät ja suojaavat tekijät?

Minkälaisia elämänohjeita vanhemmat antoivat lapsilleen? Miten lapset toteuttivat näitä?

Millainen tunnelma perheessä oli? Minkä tunteiden kanssa lapset joutuivat elämään?

Millaisen roolin sisarukset ottivat perheessä? Vertaile rooleja.

Miten tulevassa työssäsi voisit tukea päihdeperheen lapsia?

Miten elokuvassa näkyy sukupolvien ketjut?

Millainen merkitys isän vanhemmilla oli perheeseen?

Minkälainen oli lähiyhteisön suhtautuminen perheeseen ja isovanhempiin? Miten muiden reaktiot vaikuttivat heihin?

Kenen /keiden olisi pitänyt puuttua perheen asioihin?

Mitä voimavaroja koettu lapsuus on voinut antaa tytöille?

Jos elokuvaan tulisi jatko-osa tyttöjen aikuisuudesta, millainen se olisi?

Lainsäädäntöön ja auttamisen työvälineisiin tutustuminen

Tutustu lastensuojelulakiin (417/2007) .

Kuvaile lastensuojeluprosessia perheen kohdalla jos lakia sovellettaisiin parhaalla mahdollisella tavalla. Miten toimittaisiin ja millaisia palveluja perhe saisi? Tuo esille erilaisia vaihtoehtoja ja kuvaile millaiseksi perheen elämää eri vaihtoehtoissa muotoutuu soveltaen lain antamia puitteita.

Sijoita itsesi tulevana työntekijänä lastensuojelun työkenttään. Missä kaikissa vaiheissa itse voisit olla mukana työsi puolesta..

Tutustu päihdehuoltolakiin (417/2007)ja päihdepalvelujärjestelmään.

Kuvaile äidin asiakkuutta päihdehuollossa jos häneen sovellettaisiin nykyistä päihdehuoltolakia. Olisiko pakkohoito mahdollista? Arvio nykyistä päihdehuoltolain sisältöä.

Missä työtehtävässä voisit tavata äidintulevana työntekijänä?

Millaisiin päihdehuollon palveluihin ohjaisit äitiä? Perustele kantasi ja esittele valitsemasi palvelut.

Millaisia palveluja sisaruksilla olisi mahdollista saada päihdehuollon piiristä? Esittele palvelut.

Tutustu mielenterveyslakiin ja mielenterveyspalveluihin.

Millaisia mielenterveyspalveluja perhe olisi tarvinnut?

Tutustukaa päihdeongelman puheeksiottoon ja motivoivaan haastatteluun.

Tehkää pariharjoitus niin että A on työntekijä (voitte valita ammatin ja työpaikan). Hän on kuullut usealta taholta todistettavasti, että äidillä on päihdeongelma ja nyt hän päättää ottaa asian ensimmäistä kertaa puheeksi. B on tämä päihdeongelmainen äiti. Keskustelu käydään ensin niin, että B kieltää ongelmansa ja A yrittää saada hänet myöntämään asian todistelemalla, syyttelemällä, kiistämällä, leimaamalla, pelottelemalla. Parinvaihto ja kokemusten jakaminen. Toinen keskustelu käydään soveltaen puheeksi oton ja motivoivan haastattelun menetelmiä. Ryhmänä keskustelua kokemusten pohjalta.

Tutustu vanhemmuuden roolikarttaan. Tee ohjeiden perusteella arvio äidin ja isän vanhemmuudesta.

Tutustu varhaisen puuttumisen malliin. ja verkostotyön menetelmiin.

Valitkaa ryhmissä jokin ajankohta perheen elämästä ja toimintayksikkö, josta varhainen puuttuminen lähtisi liikkeelle. Valitkaa ketä olisi paikalla ja täyttäkää ennakoiva kaavake.

Keskustelkaa millaisia mahdollisuuksia teillä on tulevassa työssänne varhaiseen puuttumiseen? Mikä voi estää tai vaikeuttaa puuttumista? Onko esteet voitettavissa?

Harjoitelkaa verkostokartan piirtämistä. Valitkaa neljän hengen ryhmässä jokin elämänvaihe, jossa teette kukin yksilötyönä kartan äidille, isälle, Ruutille ja Birgitille. Mitä kaikkia asioita voitte kartasta tutkia? Mitä kartta kertoo teille perheen sosiaalisista suhteista?

Harjoitelkaa ryhmässä verkostokokouksen pitämistä. Jakaantukaa kolmeen pienryhmään. Kukin ryhmä perehtyy yhteen kokousmalliin ja toimii sen pohjalta.

- läheisneuvonpito
- dialoginen verkostokokous
- tulevaisuuden muistelu

Valitkaa ajankohta ja paikka, jolloin kokous järjestetään ja päättäkää keitä kokoukseen pyydetään. Valitkaa puheenjohtaja, jakakaa roolit ja esittäkää tilanne. Muut ryhmäläiset seuraavat tilannetta.

Purku aloitetaan päähenkilöstä, millaista oli olla juuri tässä kokouksessa, kokiko tulensa ymmärretyksi ja kokiko saavansa apua. Sitten jokainen kertoo vuorollaan omat kokemuksensa verkostokokouksesta. Lopuksi yleisö kertoo omia havaintojaan istunnosta. Mikä toimi, mikä olisi voinut olla toisin?

Esittävä ryhmä tiivistää vielä ko. menetelmän perusidean lukemansa perusteella.

Pohtikaa, mitä esteitä verkostotyöskentelylle voi olla? Mitä verkostotyöskentely edellyttää työntekijältä ja mitä hyötyä siitä voi olla työntekijälle ja asiakkaalle?